İKRİME

Tabiînin en büyük âlimlerinden, İkrime bin Abdullah el-Berberî'dir. Künyesi Ebû Abdullah'tır. Berberi kabilesine mensûb idi. Husayn bin Hur el-Anberî'nin kölesidir. Abdullah bin Abbâs Basra'ya vâli ta'yîn edildiğinde Husayn, İkrime'yi İbn-i Abbâs'a hediye etti. İbni Abbâs'ın vefâtından sonra Hâlid bin Yezîd, Ali bin Abdullah'tan dörtbin dinara satın almak istedi. Bunu duyan İkrime, Ali'ye gelerek dedi ki; "Babanın ilmini dörtbin dinar'a mı satıyorsun?" Bu sözü çok beğenen Ali bin Abdullah O'nu azat etti.

İkrime hazretleri başta Kur'ân-ı kerîmin tefsîrini olmak üzere, diğer ilimleri Abdullah İbni Abbâs'tan öğrendi. Zamanın en büyük âlim ve fakîhi oldu. Mekke-i mükerremede oturur, çoğunlukla hadîs-i şerîf toplamak için İslâm âleminin her tarafını dolaşırdı.

Abdullah bin Abbâs, Abdullah İbn-i Ömer, Ebû Hureyre, Hazreti Âişe ve Hasen bin Ali'den hadîs-i şerîf nakletmiştir. Şa'bî, Nehaî, Ebuş-Şa'şa Câbir bin Zeyd ve daha birçok âlim de ondan ilim öğrenip hadîs-i şerîf nakletmiştir.

Vefât târihinde ihtilâf vardır. 107 (m. 725) târihi de söylenmiştir. Geceyi üçe ayırmıştır. Birinde uyur, birinde hadîs ilmine çalışır, diğerinde de bol bol namaz kılardı.

İkrime (radıyallahü anh) tefsîr, hadîs ve fıkıh ilimlerine pek çok vâkıf idi. Daha Abdullah İbn-i Abbâs hazretleri hayatta iken fetvâ vermeğe başlamıştı. Hattâ İbn-i Abbâs hazretleri kendisine şöyle talimat vermişti: "Haydi git, onlara fetvâ ver. Sana bir kimse gelir de, kendisiyle alâkası olmıyan bir şeyi suâl ederse, ona fetvâ verme. Şen bu şekilde hareket edersen, sana insanlardan gelen sıkıntının üçte ikisini bertaraf etmiş olursun." İbn-i Abbâs hazretlerinin bu tavsiyesi, fetvâ verme konusunda tâkib edilecek yolu gösterir.

Kurre-tübnü Hâlid demiştir ki: "Hazret-i İkrime Basra'ya gidip, orada bulundukça, Hasan-ı Basrî va'z etmekten, fetvâ vermekten çekinirdi."

Saîd bin Cübeyr'e denildi ki: "Senden daha âlim kimse var mı?" Buyurdu ki: "Benden daha âlim olan İkrime'dir."

Buhârî hazretleri: "Biz hepimiz İkrime'yi (radıyallahü anh) huccet (delîl, senet) kabûl ettik." Muhammed bin Saîd: "İkrime (radıyallahü anh) ilmi çok, denizlerden bir

denizdir” der. İkrime’nin (radıyallahü anh) rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerden ba’zıları şunlardır:

“Eğer bir dost edinseydim. Ebû Bekr’i edinirdim.”

“Bir Peygamber, Allahü teâlâya açlık ve çıplaklıktan şikâyette bulundu. Allahü teâlâ ona şöyle vahy etti: Sana şirk kapısını kapattım, buna râzı değil misin?”

“Allahü teâlâ, kendi affına mazhar olan (kavuşan) müstesna, kıyâmet gününde herkesi hesaba çeker.”

“Her şeyin bir esası (temeli) vardır. İslâmın esası da güzel ahlâktır.”

“Allahü teâlâ, Cennetten bir kişiyi ve Cehennemden de bir kişiyi çıkardı. Onları huzûrunda bir araya getirdi. Cennetten gelene, “Ey kulum! Cennetteki durumunu nasıl buldun?” O da, “Anlatanların anlattığından daha iyi buldum” dedi ve Cennetteki zevcelerden, Cennetin ni’metlerinden de bahsetti. Allahü teâlâ ondan sonra, Cehennemden gelene sordu: “Ey kulum! Cehennemdeki yerini nasıl buldun?” O şahıs da, “Anlattıklarından daha kötü buldum” cevâbını verdi ve Cehennemin akreplerinden, Cehennem hayatından, buranın acılarından, çeşit çeşit azâblardan bahsetti. O zaman Allahü teâlâ ona şöyle buyurdu: “Ey kulum! Eğer ben seni Cehennemden kurtarırsam sen bana ne verirsin?” O şahıs dedi ki: “Yâ Rabbî! Yanımda ne varsa hepsini sana verirdim.” Allahü teâlâ tekrar sordu: “Şayet senin yanında altından bir dağ olsaydı, seni affetmem için verir miydin?” O şahıs: “Evet verirdim yâ Rabbî” dedi. O şahıs bu cevâbı verince Allahü teâlâ ona sen yalan söyledin. Ben, senden dünyâda bu altın dağlardan daha azını istedim. Bana duâ et, duânı kabûl edeyim, benden bağışlanmayı iste, seni bağışlıyayım, benden iste sana vereyim dedim de, sen ise yüz çevirmiştin.” buyurdu.

“Ömer (radıyallahü anh) Resûlullahın (aleyhisselâm) huzûruna girdi. Resûlullah (aleyhisselâm) hasır üzerinde idi. Hasır yan tarafına iz yapmıştı. Hazreti Ömer (radıyallahü anh) buyurdu ki: “Yâ Resûlallah! Size bir yatak edinseydik daha iyi olurdu. Bunun üzerine Resûlullah (aleyhisselâm) buyurdu ki: “Benim için olan nedir? Dünyâ için olan nedir? Nefsim, yed-i kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, benim ve dünyânın durumu sadece, sıcak bir günde bir ağaç altında, bir miktar gölgelenip, sonra orayı terk eden bir yolcunun durumu gibidir.”

İkrime hazretlerinin yaptığı tefsîrlerden ba'zıları aşağıya alınmıştır:

> Kasas sûresi 83. âyetinde, "Şu âhıret yurdunu (Cenneti) biz yer yüzünde ne bir zulüm, ne de bir fesâd istemiyen kimselere veririz", "Zulüm istemiyenler kısmını, sultanların ve yeryüzüne hâkim olanların yanında, zulüm istemiyenler, "fesat çıkarmıyanlar" kısmını da, "Allahü teâlânın yasaklarını yapmazlar" şeklinde tefsîr etmiştir. "İyi akıbet müttekîlerindir" âyetinde, "akıbeti" Cennet ile tefsîr etmiştir.
>
> Fussilet sûresinde "O müşrikler ki zekât vermezler" âyetini, "Lâ ilahe illallah demezler" şeklinde tefsîr etmiştir.
>
> Mümtehine sûresinde; "Ey îmân edenler; öyle bir kavmi dost edinmeyin ki, Allahü teâlâ onlara gazâb etmiş, âhıretten ümidini kesmişler ve mezarlıkta yatan kâfirlerin ümidsiz hâlleri gibi, ümidsizliğe düşmüşlerdir" âyetinde "mezarlıkta yatan kâfirlerin ümidsiz hâlleri gibi" kısmını şöyle tefsîr eder: "Kâfirler kabirlere girip, Allahü teâlânın hazırladığı azâbı gördükleri zaman onlar Allahü teâlânın rahmetinden ümid keserler."

Buyurdu ki:

"Her zaman niyyetinizi düzeltiniz. Zîrâ niyete riya karışmaz." "İlim ancak hakkını veren kimselere öğretilir. İlmin hakkı da, ilim ile amel etmek ve ilmi ehil olan kimselere öğretmektir."

"Âlimlere eziyet etmekten sakınınız. Kim bir âlime eziyet ederse, Resûlullaha (aleyhisselâm) eziyet etmiş olur."

---

1) Kâmûs-ul-a'lâm cild-4, sh. 3167
2) El-A'lâm cild-4, sh. 244
3) Tehzîb-üt-tehzîb cild-7, sh. 263
4) Hilyet-ül-evliyâ cild-3, sh. 326
5) Vefeyât-ül-a'yân cild-3, sh. 265
6) Tabakât-ül-Müfessirîn cild-1, sh. 380
7) Tabakât-ı İbn-i Sa'd cild-2, sh. 385, cild-5, sh. 287
8) Tezkiret-ul-huffâz cild-1, sh. 95
9) Şezerât-uz zeheb cild-1, sh. 130

10) Mîzân-ül-i’tidâl cild-3, sh. 93

www.ehlisunnetbuyukleri.com